Skolverket

Att undersöka skolan

– möjligheter och utmaningar vid urvalsundersökningar i skolväsendet

Zara Bergsten, Skolverket

Surveyföreningens höstkonferens 6 oktober 2026

Vad gör skolverket?

Skolverket är en av ett flertal skolmyndigheter

Skolverket

-Regulatorisk, stödjande, uppföljande

Skolinspektionen

-Granskande och kontrollerande

SPSM

-Anpassar och stödjer vid funktionsnedsättning, är även huvudman

Skolverket

Organisation

Generaldirektör och myndighetsledning

Skolutveckling

Läroplan

Handläggning

Rättsavdelning

Analys

- Statistikenheter
- Utredningsenheter
- Internationella studier

Ny funktion:

Funktionen för vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Vad är urvalsgruppen?

- Urvalsgruppen är en av flera metodstödgrupper på Skolverkets som ger *kollegialt stöd*
- Urvalsgruppen bildades 2018
- Nytt utvidgat uppdrag 2024. Stöd vid urvalsundersökningar (uppföljningar och utvärderingar) på Analysavdelning
- Nytt uppdrag 2026. Sedan september i år är vi en resurs för hela myndigheten

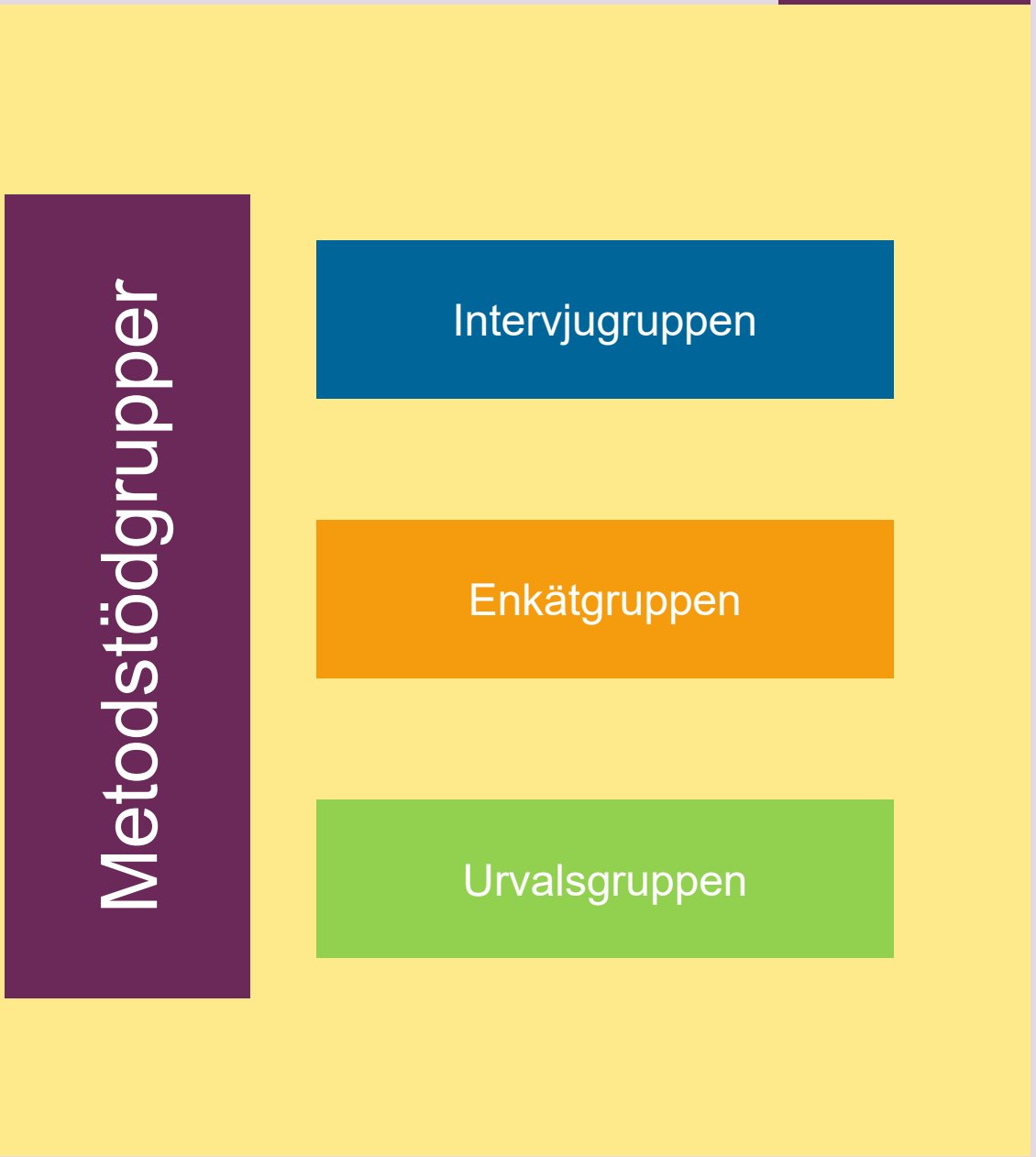

Syftet med urvalsgruppen

- Syftet med urvalsgruppen är att ge kollegialt stöd vid urval och skapa gemensamma rutiner för urvalsundersökningar.
  - Vid ***enkätundersökningar*** – Bollplank, ge förslag på urvalsdesign, stöd med att dra urval, samt bortfallsanalys och viktning.
  - Vid ***intervjuundersökningar*** – Bollplank, ge förslag på urvalsdesign, ta fram underlag för att t.ex. kunna identifiera möjliga intervjupersoner, hjälpa till med det slutliga kvalitativa urvalet.
- Ta fram generellt metodstöd t.ex. i form av checklistor och guider för urval, litteraturtips m.m.
- Att omvärldsbevaka och ge förslag på kompetensutvecklingsinsatser.

Skolväsendet som studieobjekt

Skolväsendet

Förskolan

Obligatoriska skolformer

- Förskoleklass
- Grundskolan
  Specialskolan
  Sameskolan
- Anpassad grundskolan

Gymnasieskolan

Anpassad gymnasieskola

Komvux

Skolväsendet som studieobjekt

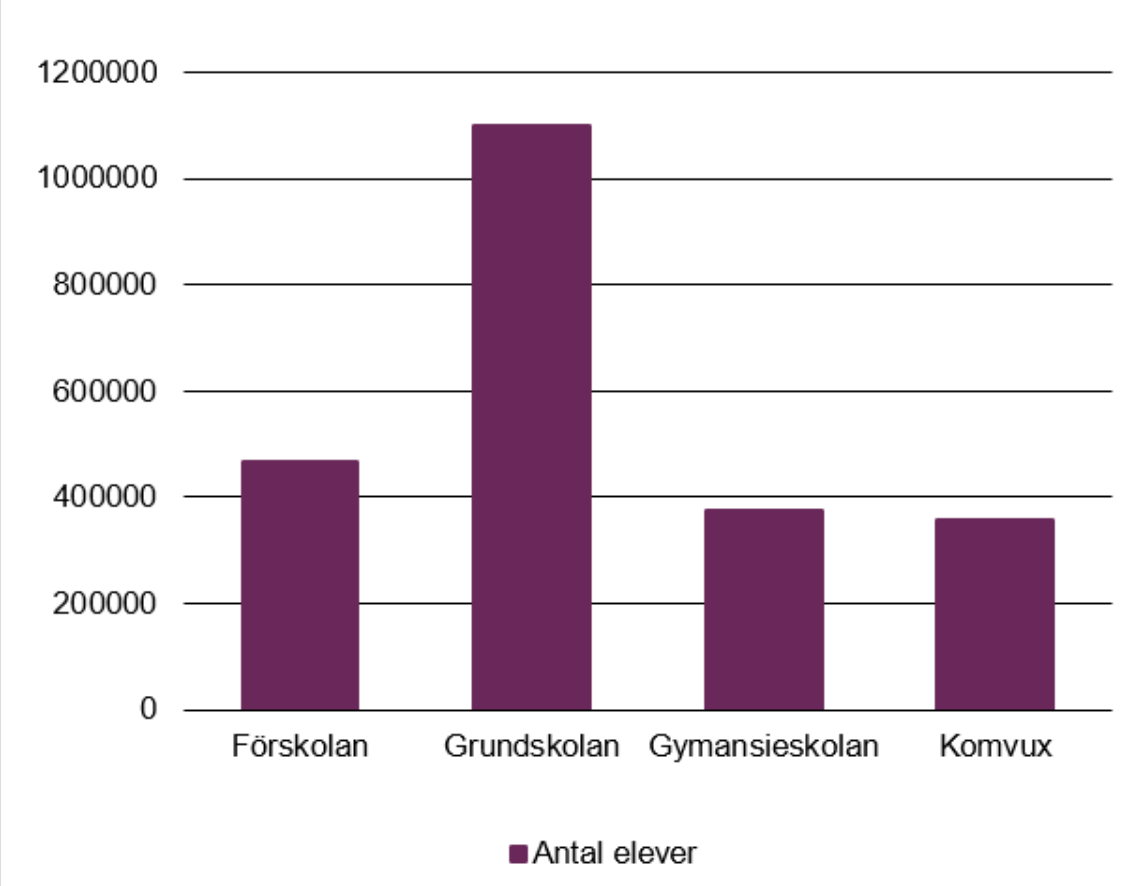

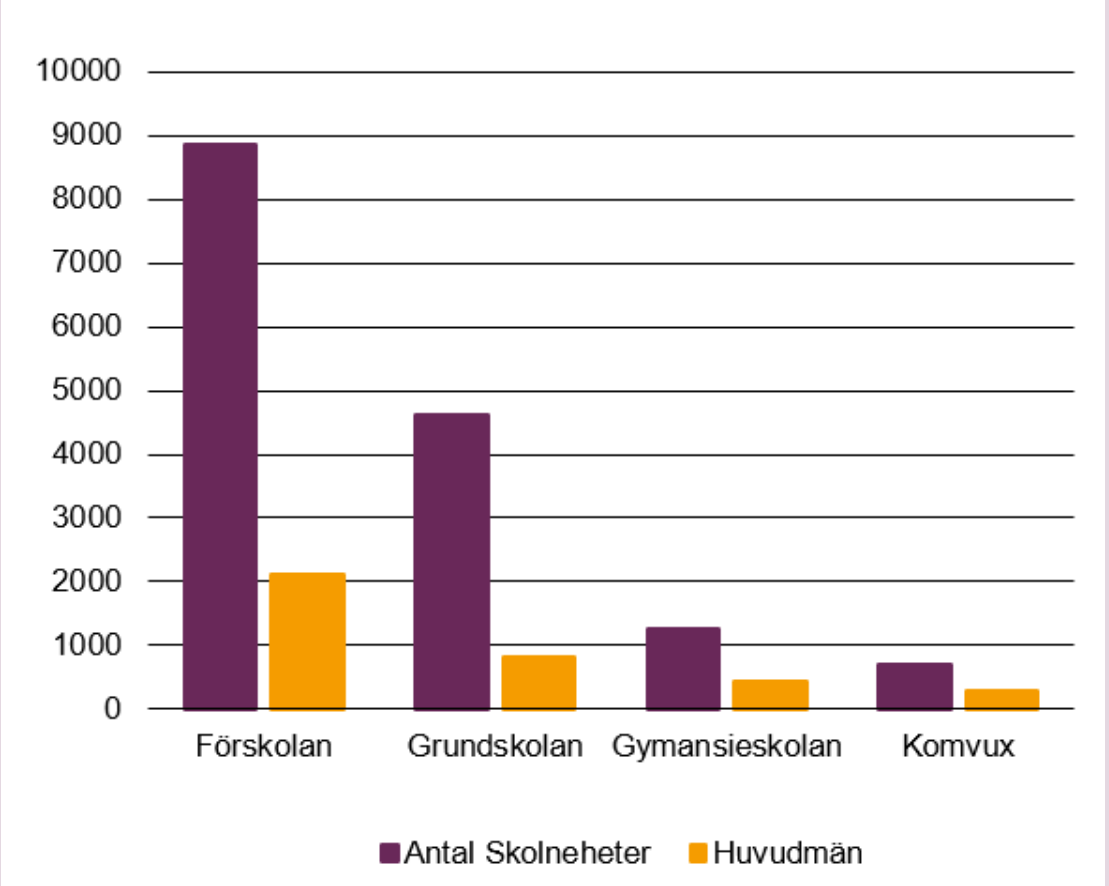

Vilka typer av studier gör Skolverket?

Urvalsundersökningar på Skolverket

Internationella studier

Pisa, Pirls, Timss, Iccs, Icils, Talis

Urval genomförs av Skolverket (enheten för internationella studier) i samarbete med IEA/OECD

Uppföljningar, utvärderingar och kartläggningar

1. Enkätundersökningar,
2. Intervjuundersökningar

Urval genomförs i huvudsak av Skolverket (Urvalsgruppen/ uppdragsgruppen/SCB/ andra aktörer)

Andra former av urval

Referens-skolverksamhet

Urval genomförs av Skolverket (Urvalsgruppen)

Olika möjligheter beroende på studieobjekt

- Olika förutsättningar beroende på vem som är vårt studieobjekt
  - Skolform har betydelse
  - Nivån har betydelse: Vem riktar sig enkäten till, *huvudman*, *rektor*, *lärare* eller *elev*?

  - Beroende på nivå och studieobjekt varierar tillgång till register
  - Registrens innehåll och kvalitet varierar

Olika möjligheter beroende på studieobjekt

Målgruppen för våra studier

- Genomförs undersökningar riktade till de flesta av skolformerna
  - Flesta studier görs i antingen grundskolan eller gymnasieskolan
  - Färre studier av förskolan och studier som omfattar i stort sett alla skolformer

- Undersökningar riktas till alla nivåer i skolväsendet
  - Finns register (varierade täckning/kvalitet)
    - Huvudman
    - Skolenhet (till viss del även uppgifter om rektor)
  - Saknas register
    - Lärare
    - Elev

Att nå lärare och elever

- Lärare
  - Tvåstegsurval (klusterurval) baserade på skolenhet. Rektorer vidarebefordrar enkät till ett urval av lärare/alla lärare, eller skickar adresser till Skolverket som gör urval
  - SCB – enkät till folkbokföringsadress/webbenkät
  - Lärarpanelen

- Elever
  - Tvåstegsurval (klusterurval) baserade på skolenhet, i vissa fall även program eller klass. Rektorer vidarebefordrar enkät till elever
  - SCB – enkät till folkbokföringsadress/webbenkät

Lärarpanelen - Rekryteringsprocessen



Slumpmässigt urval
600 skolor



Drygt 6 000 adresser



1 248 lärare

Vår uppföljning av lärarpanelen visar på bra spridning

Lärarna i panelen speglar populationen väl avseende flera relevanta bakgrundsvariabler:

- Undervisningsämne, huvudmannatyp, kommungrupp samt skolans storlek och elevsammansättning

Men:

- Förstelärare och lärare med lång erfarenhet är överrepresenterade
- Högre andel högstadielärare



Svarsfrekvens/Bortfall

Stora utmaningar kopplat till svarsfrekvensen

- Stora variationer beroende på vem som är studieobjekt
  - Olika krav på olika typer av uppgiftslämnare
- Stora variationer mellan studier och inom studier

- Många myndigheter gör undersökningar riktade till Skolväsendet
  - Exempel på andra organisationer och myndigheter som gör många undersökningar riktade till skolväsendet är Socialstyrelsen, SKR, SCB, Myndigheten för civilt försvar, Folkhälsomyndigheten

- Ta hänsyn till låga svarsfrekvenser vid urval - Målkonflikt med uppgiftslämnarbördan

Andra utmaningar

- Bristfälliga register
  - Tar tid att fastställa rampopulation, kvalitetssäkra och komplettera kontaktuppgifter
  - Vid avsaknad av register – Metodologiska utmaningar i att hantera tvåstegsurval och kluster urval
- Stora bortfall



  - Svårare att korrigera för bortfallet och datastruktur – Mer komplexa metoder
  - Svårare att analysera/ställer högre krav på utredarna
- SCB:s undersökningar – Svårigheter med att hantera deras vikter/kalibreringar
- Urvalsgruppen – Ökad efterfråga på stöd och utökat ansvar

Skolverket